

וכן למדנו שבהמה טהורה הריהי בכלל חיה ליצירה, כלומר, זה שכתוב ויצר ה"א מן האדמה כל חיה השדה... – כולל גם בהמה, ונפקא מינה למפלת כמין בהמה, שיושבת עליו ימי טומאה וטהרה – לשיטת ר' מאיר. (וכן בהמה בכלל חיה לענין דין טרפה, שגם היא בכלל מה שנאמר זאת החיה אשר תאכלו – חיה אכול שאינה חיה לא תאכל. עפ"י בעה"מ).

(אעפ"י שחלק מן הדינים דלהלן אפשר ללמד גם ללא שנכללו חיה ובהמה זו בזו, מ"מ מונה והולך את כל המקומות שאמור בהן חיה או בהמה. עפ"י בעה"מ. ע"ע חדושי הגר"ר בעניני ח"א סא, כז).

דפים עא – עב

- קטז. א. ולד מת במעי אשה – האם הוא מטמא את האשה? האם מטמא את הנוגע בו מבחוץ?
 ב. מה דינה של טומאה בלועה וטהרה בלועה, לטמא ולהיטמא?
 ג. אדם או בהמה שנכנסו עם כלים שעליהם לבית המנוגע – מה דינם?
 ד. אדם טהור שבלע טבעת טמאה – האם מותר לו לאכול תרומה? חזר והקיאה – מה דינו ודין הטבעת?
 ה. בלע טבעת טהורה ונכנס לאהל המת, ונטהר, והקיאה את הטבעת – האם הטבעת טמאה?
 ו. בלע שתי טבעות, אחת טמאה ואחת טהורה – האם הטמאה מטמאת את הטהורה לאחר בליעתן?
 ז. מתכת שנטמאה בטומאת-מת – האם היא מטמאת במשא?
 א. ולד-מת במעי אשה – האשה טהורה עד שיצא ראשו, (ובאופנים מסוימים נטמאת כבר בפתיחת הרחם. ע' בכורות כב. ותוס'), אם משום 'מגע בית הסתרים' אם משום 'טומאה בלועה', ולא גזרו שמא יצא ולא שמא אל לבה (כמו שגזרו למילדת הנוגעת בו), מפני שמרגשת בעצמה אם יצא אם לאו.
 הנוגע בעובר מבחוץ – טמא טומאת שבעה. לר' עקיבא, טמא מדאורייתא (הנוגע במת בנפש האדם – איזהו מת שבנפש אדם, זה עובר). לר' ישמעאל, אינו טמא מדאורייתא (על פני השדה – להוציא עובר במעי אשה), אלא שחכמים גזרו שמא יוציא ראשו חוץ לפרוודור. (התוס' בארו שאם כולו בפנים, והושיטה החיה ידה ונגע בו – לכו"ע אינו מטמא מדאורייתא, משום שטומאה בלועה אינה מטמאה, ומחלוקתם כשידו בחוץ, שלר' ישמעאל טהור מן התורה, שהרי עדיין לא נולד. ולר' עקיבא טמא, ואפילו מה שבפנים. עפ"י מהרש"א).
- ב. טומאה בלועה באדם ובבהמה, בין בלועה מלמעלה בין מלמטה – אינה מטמאה, לא את הנוגע בה מבחוץ ולא כל דבר אחר שבלוע עמה ונוגע בה מבפנים. (והאכל מנבלתה יכבס בגדיו – ואפילו אכל סמוך לשקעה"ח, טובל ונטהר, הגם שהנבלה לא נלעסה ולא נתעכלה, והיא ראויה למאכל אדם. ובלועה בבהמה נלמדת בק"ו מאדם שטומאתו חמורה, שמטמא מחיים. ועיכול דלמטה נלמד בק"ו, שהיא קל יותר מלמעלה, שהרי העיכול נעשה למטה).
- (לרש"י, ר' עקיבא סובר שטומאה בלועה מטמאה (הנוגע במת בנפש – זה עובר). אלא שהאדם הבולע (או האשה – במקרה של עובר) טהור משום 'מגע בית הסתרים'. והתוס' כתבו שגם לרע"ק טומאה בלועה אינה מטמאה, מלבד בעובר שהושיט ידו לחוץ. והרו"ה (ע' צדד, שלרב חסדא (לעיל שם) טומאה בלועה מטמאת טהרה בלועה שעמה, אבל אינה מטמאת את בולעה. וכן כתב כאן בדעת ר' עקיבא).
- וכן טהרה בלועה – אינה מיטמאה. (קל וחומר מטומאה בלועה, שהרי מצינו בכלי חרס שאינו מצויל על טומאה שבתוכו מלטמא, ומצויל על טהרה שבתוכו מלהיטמא.

(לרע"ק, טהרה בלועה מיטמאת, לשיטת רש"י. ולרו"ה, לר' עקיבא וכן לרב חסדא, טהרה בלועה מיטמאת מחמת טומאה הבלועה עמה אך לא מחמת בולעה).

א. נכנס חץ בגופו וקרם העור מלמעלה – הרי זו בגדר 'בלועה'. תוספתא מקוואות ח, ומובא בר"ש סוף מקוואות. יש מי שכתב דוקא בדבר שאינו עתיד להיפלט החוצה. (תשובה מאהבה. מובא בדרכי תשובה קצח, מה). ויש שהשיג על כך מסוגיתנו. (לחם ושמלה), שאפילו אם עתיד לצאת – הרי הוא בלוע. וכן סמך על כך להלכה בשו"ת שבט הלוי ח"ב צד.

ב. באגרות משה (יו"ד ח"א רלז, ה) כתב לחדש שהשתלת בשר מן המת לגוף אדם (כהן), גם אם הוא נראה קצת מבחוץ, הרי זה בגדר 'בלוע', משום שענין בליעה פרשו הר"ש משום ביטול לגוף. ודוקא בעצם זר שאינו שייך כלל לגוף צריך שיהא מכוסה לגמרי.

ג. אין דין 'טומאה' / טהרה בלועה' אלא כשבלוע בחי, אבל אם מתה האשה והולד חי, ודאי הולד טמא (מנ"ח רסג, ג עפ"י רמב"ם. וע' גם להלן עד:).

ג. אדם שנכנס לבית המנוגע – הוא טמא מיד, וכלים שהוא לבוש בהם אינם טמאים עד ששהה שם בכדי אכילת פרס (פת חטים, שאוכלה בהסבה בלפתן). היה מחזיק כלים בידו או נושאם על כתפיו וכדו' – הוא והם טמאים מיד.

בהמה בחייה אינה מקבלת טומאה. היו כלים נתונים על גבה, (ואפילו היתה לבושה בכלים המיועדים לה. תוס') – הרי הם טמאים מיד.

(היה האדם מבפנים ואצבעו בחוץ, וטבעת ענודה באצבע – אם שהה כדי אכילה – הטבעת טמאה. עמד בחוץ והכניס אצבעו פנימה – מהתורה אין הטבעת טמאה, אבל מדרבנן טמאה, לר' יהודה – מיד, ולחכמים – בששהה כדי אכילה. ואם החזיקה בידו ולא ענדה והכניסה לפנים – טמאה מיד מהתורה. עפ"י תוס').

ד. טהור שבלע טבעת (מתכת) שנטמאה בטומאת-מת – טובל, (לפי שנטמא בנגיעתה קודם בליעתו. ואעפ"י שחרב הרי היא כחלל, אין מגעה טעון הזאה שלישי ושביעי אלא טבילה. בעה"מ), ואוכל בתרומתו, שמשנבלעה שוב אינה מטמאה. הקיאה – טמאה, וטימאתו.

ה. בלע טבעת טהורה ונכנס לאהל המת, ונטהר, והקיאה – הרי היא טהורה כשהיתה.

ו. בלע שתי טבעות, אחת טמאה ואחת טהורה – לרבה, לא מטמאה הטמאה את הטהורה. (ולרע"ק, לרש"י – נטמאה הטהורה כשנגעה בטמאה. וכ"ד הרו"ה. וכן כתב לעיל (ע): בדעת רב חסדא. ולתוס', נראה שלא נטמאה, שלא טימא רע"ק אלא כעובר שהוציא ידו לחוץ).

ז. רש"י כתב שאין טומאת משא אלא בשהטומאה יוצאת מגופו, כמת ונבלה או זב, ולא בטמא-מת. (וכן נראה מדברי הרמב"ם – טו"מ ה, ג). ואולם התוס' והרו"ה כתבו שטבעת שנגעה במת הרי היא כחלל עצמו ומטמאת במשא. (וכן מדרס הזב מטמא במשא ואעפ"י שאין טומאה יוצאת מגופו. וע"ע בית ישי קלו, בבור שיטת רש"י).